

INFORMATĪVAIS MATERIĀLS

NVO

(biedrību, nodibinājumu, sabiedriskā labuma organizāciju (turpmāk – NVO) vai reliģisko organizāciju)

SAIMNIECISĀ DARBĪBA

VALSTS ATBALSTA IZPRATNĒ

FINANŠU MINISTRIJA

(2021)

SATURS

I.	IEVADS	3
II.	SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS JĒDZIENS VALSTS ATBALSTA KONTEKSTĀ	4
III.	ATBALSTS SAIMNIECISKAI DARBĪBAI	5
	1. Ietekme uz tirdzniecību un konkurenci	8
	2. Specifiski gadījumi uz darbībām konkrētās nozarēs	9
	2.1. <i>Pakalpojumi sporta nozarē</i>	9
	2.2. <i>Pakalpojumi kultūras nozarē</i>	10
	2.3. <i>Pakalpojumi izglītības nozarē</i>	11
	3. Atbalsts ziedotājiem saistībā ar atbalstu NVO	12
<i>Pielikums</i>	EK lēmumu un ES Tiesu (EST) prakses saraksts attiecībā uz NVO kā saimnieciskās darbības veicēju	13

I. IEVADS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk - LESD) 107.panta 1.punkts, kas tālāk interpretēts Eiropas Savienības (turpmāk – ES) tiesu judikatūrā, definē kritērijus, kuriem izpildoties, valsts īstenots pasākums kvalificējas kā valsts atbalsts¹. **Tikai tādi valsts īstenoti pasākumi, kuri vienlaicīgi izpilda visus LESD 107.panta 1.punkta nosacījumus, ir pakļauti valsts atbalsta kontrolei.**

Valsts atbalstu raksturojošās pazīmes:

- finansiālās palīdzības saņēmējs ir saimnieciskās darbības (aktivitātes) veicējs vai plāno uzsākt saimniecisko darbību;
- finansiālo palīdzību tieši vai pastarpināti sniedz no valsts, pašvaldības vai ES līdzekļiem, finanšu līdzekļiem, pār kuriem valsts vai pašvaldības institūcijām vai to pilnvarotām juridiskajām personām ir kontrolējoša ietekme, vai citiem publiskiem līdzekļiem, un par finansiālās palīdzības noteikšanu ir atbildīga valsts vai pašvaldības institūcija vai tās pilnvarota juridiskā persona;
- saņemot finansiālo palīdzību, komercsabiedrība iegūst ekonomiskas priekšrocības, kādas tā nevarētu iegūt tirgus apstākļos vai tad, ja komercdarbības atbalsts netiktu sniegts;
- finansiālā palīdzība neattiecas uz visiem saimnieciskās darbības veicējiem vienādi, bet ir paredzēta saimnieciskās darbības veicējiem/komercsabiedrībām atkarībā no to lieluma, darbības veida vai atrašanās vietas, kā arī citiem diferencējošiem kritērijiem vai arī ir paredzēta tikai konkrētai komercsabiedrībai vai saimnieciskās darbības veicējam;
- finansiālā palīdzība ietekmē konkurenci un tirdzniecību ES iekšējā tirgū.

Attiecīgi, valsts atbalsts ir jebkuram saimnieciskās darbības veicējam/komercsabiedrībai no valsts, pašvaldības vai ES finanšu līdzekļiem sniegta tieša vai pastarpināta finansiāla palīdzība piemēram, dotācijas, finanšu ieguldījumi aizdevumu veidā, garantijas/galvojumi, nodokļa likmju samazināšana, nodokļu un nodevu atvieglojumi, dividendēs izmaksājamo peļņas daļu novirzīšana atpakaļ uzņēmumam, utml., kas tam dod zināmas priekšrocības un rada vai var radīt konkurences ierobežojumus.

Materiāla mērķis ir vērst uzmanību uz piemērojamiem pamatprincipiem un galvenajiem jēdzieniem, kas jāņem vērā attiecībā uz atbalstu biedrību, nodibinājumu, sabiedriskā labuma organizāciju (turpmāk – NVO) vai reliģisko organizāciju darbībai².

---

¹ Termina “valsts atbalsts” vietā šajā materiālā tiek lietots arī termins “komercdarbības atbalsts” atbilstoši nacionālajos normatīvajos aktos komercdarbības atbalsta kontroles jomā lietotajai terminoloģijai. Jēdziens “valsts atbalsts” parasti tiek lietots tajos gadījumos, kad ir valsts īstenoti atbalsta pasākumi, kuri vienlaicīgi neizpilda visus Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 1.punkta nosacījumus. Detalizēti par valsts atbalsta veidiem, tā piešķiršanas pamatprincipiem un piemērojamo regulējumu lūdzam skatīt materiālu “Valsts atbalsta vadlīnijas”, kas publicēts Finanšu ministrijas mājas lapā sa daļā “Komercdarbības atbalsta kontrole” → “Skaidrojošie materiāli”

² NB! Materiāls tapis balstoties uz materiāla izstrādes brīdī aktuālo Eiropas Savienības tiesu (turpmāk – ES Tiesa) praksi, Eiropas Komisijas lēmumiem un skaidrojumiem.

II. SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS JĒDZIENS VALSTS ATBALSTA KONTEKSTĀ

Lietotie termini “saimnieciskās darbības veicējs” “komersants”, “komercsabiedrība” vai “uzņēmums” praksē var tikt lietoti kā sinonīmi, un valsts atbalsta nosacījumus atbalstam saimnieciskai darbībai piemēro neatkarīgi no juridiskās formas gan privātiem, gan publiskā īpašumā esošiem saimnieciskās darbības veicējiem (fiziskām personām, komersantiem, biedrībām, nodibinājumiem, kooperatīvām sabiedrībām, pašvaldības uzņēmumiem, pašvaldībām u.c.) (šī dokumenta kontekstā turpmāk tekstā tiek lietots termins “saimnieciskās darbības veicējs”).

Attiecīgi, ES Tiesa kā “uzņēmumus” (saimnieciskās darbības veicējus) konsekventi ir definējusi subjektus, kas veic saimniecisko darbību³ (piedāvā preces un pakalpojumus tirgū), neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida. Līdz ar to tas, vai atsevišķs subjekts ir uzskatāms par “uzņēmumu” (saimnieciskās darbības veicēju), ir pilnībā atkarīgs no tā veikto darbību rakstura.

Apkopojot iepriekšminēto, tas nozīmē, ka:

1) attiecīgā subjekta **juridiskais statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav noteicošs vērtējot, vai tas kvalificējas kā saimnieciskās darbības veicējs**. Piemēram, subjekts, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem klasificēts kā asociācija vai sporta klubs, LESD 107.panta 1.punkta nozīmē tomēr var būt uzskatāms par “uzņēmumu” (saimnieciskās darbības veicēju). Tas pats attiecas uz subjektu, kas oficiāli pieder pie valsts pārvaldes. **Vienīgais būtiskais kritērijs ir tas, vai subjekts veic saimniecisko darbību** (piedāvā preces un pakalpojumus tirgū).

2) valsts atbalsta noteikumu piemērošana atbalstam saimnieciskās darbības veicējam nav atkarīga no tā, **vai subjekts ir izveidots ar mērķi gūt peļņu**. Arī **bezpeļņas subjekti** var veikt saimniecisko darbību, tirgū piedāvājot preces un pakalpojumus.⁴

3) tas, vai subjektu klasificē kā “uzņēmumu” (saimnieciskās darbības veicēju), vienmēr ir atkarīgs no tā veiktās konkrētās darbības. Subjekts, kas veic gan saimniecisko, gan nesaimniecisko darbību, ir **uzskatāms par “uzņēmumu” (saimnieciskās darbības veicēju) vienīgi attiecībā uz tā saimniecisko darbību**.⁵

Secināms, ka saimnieciskā darbības ir darbība, kas saistīta ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tirgū par samaksu, un peļņas gūšanas rakstura neesamība neizslēdz šādu darbību kvalificēšanu kā saimniecisko darbību (detalizētāku izvērtējumu lūdzam skatīt III sadaļā 1. un 2.solis).

³ Saimnieciskā darbība ir ikviena darbība, kas ietver preču un pakalpojumu piedāvāšanu tirgū (Skatīt Tiesas 1987.gada 16.jūnija spriedumu Komisija/Itālija, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7.punkts; Tiesas 1998.gada 18.jūnija spriedumu Komisija/Itālija, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36.punkts; Tiesas 2000.gada 12.septembra spriedumu *Pavlov* un citi, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75.punkts). Arī likuma “Par pievienotās vērtības nodokli” 1.panta pirmās daļas 6.punktā saimnieciskās darbības definīcija ietver jebkuru sistemātisku darbību par atlīdzību, izņemot algotu darbu, kā arī Komerclikuma 1.panta trešā daļa noteikts, ka saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību. Vienlaikus lūdzam sk. “Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 1.punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu” (2016/C 262/01), kas faktiski ir ES tiesu prakses apkopojums, ir sniegusi skaidrojumu (dodot atsaucies uz konkrētām ES tiesu lietām) par to, ko valsts atbalsta kontekstā saprot ar saimnieciskās darbības veikšanu, proti, arī par situācijām, kad saimniecisku darbību veic bezpeļņas organizācija.

⁴ Tiesas 1980.gada 29.oktobra spriedums *Van Landewyck*, apvienotās lietas no 209/78 līdz 215/78 un 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, 88.punkts; Tiesas 1995.gada 16.novembra spriedums *FFSA* un citi, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 21.punkts; Tiesas 2008.gada 1.jūlija spriedums *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, 27. un 28.punkts.

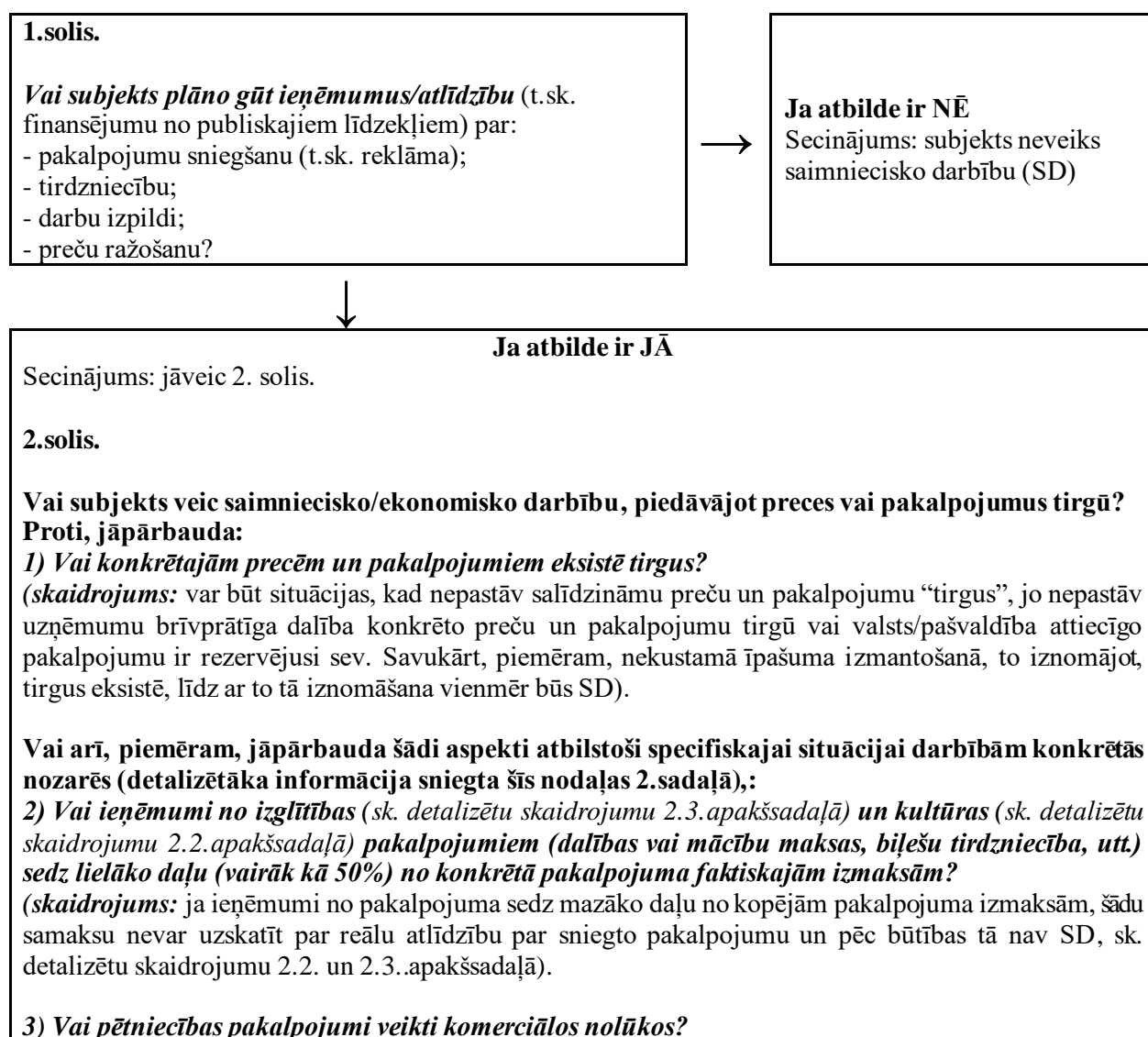
⁵ Vispārējās tiesas 2000.gada 12.decembra spriedums *Aéroports de Paris*/Komisija, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 108.punkts.

III. ATBALSTS SAIMNIECISKAI DARBĪBAI

Valsts atbalsta nosacījumi, kas ietverti LESD 107.panta (1) punktā, būtībā balstās mērķī izveidot un attīstīt vienotu iekšējo tirgu un neizkropļotu konkurenci starp dalībvalstīm un “uzņēmumiem” (saimnieciskās darbības veicējiem). Tādējādi valsts atbalsta kontroles mehānismi palīdz nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ikvienam saimnieciskās darbības veicējam neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī šis saimnieciskās darbības veicējs atrodas un darbojas un neatkarīgi no tā juridiskās formas.

Lai nodrošinātu, ka, izmantojot NVO statusa priekšrocības un veicot līdzīgu saimniecisko darbību kā cits uzņēmums-konkurents ar citu juridisko formu (piemēram, SIA vai kooperatīvs), un vienlaikus saņemot valsts atbalstu, t.sk. grantu vai nodokļu atvieglojumu veidā, netiktu radīta negodīga konkurence attiecībā pret šiem citiem uzņēmumiem (saimnieciskās darbības veicējiem), ir jāievēro, lai netiek pārkāpti valsts (komercdarbības) atbalsta kontroles nosacījumi⁶.

Plānojot piešķirt atbalstu NVO, ņemot vērā II. nodaļā minēto, un, ejot pa soļiem, **vispirms ir jāskatās, vai vispār NVO pretendē uz atbalstu saimnieciskai darbībai (SD).**

⁶ Tie ir nosacījumi, kas izriet no LESD 107.panta, kas tālāk nostiprināti ES tiesību aktos, saukārt, nacionālā līmenī šo jomu regulē Komercdarbības atbalsta kontroles likums.

(skaidrojums: pētniecības organizāciju⁷ pētniecība, kas veikta izglītības nolūkā panākt cilvēkresursu apjoma un kvalifikācijas pieaugumu, neatkarīgi pētījumi un izstrāde nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku izpratni, un pētījumu rezultātu izplatīšana visai sabiedrībai bez maksas norāda, ka pēc būtības tā nav SD. Tāda pētniecības organizāciju darbība nav SD, ja tās ir tās iekšējās darbības un visus ienākumus no šīm darbībām iegulda atpakaļ pētniecības organizāciju pamatdarbībā).

4) Vai, veicot darbības un sniedzot pakalpojumus sporta nozarē, tie saistāmi ar darbībām profesionālajā sportā?

(skaidrojums: profesionālo sporta klubu darbība ir SD, savukārt, nesaimnieciskā darbība ir, piemēram, amatieru sports, jauniešu trenēšana, sk. detalizētu skaidrojumu 2.1.apakšsadaļā).

JĀ

Secinājums: subjekts veiks SD.

NB! Jāņem vērā, ka subjekta nesaimnieciskās darbības līdzekļiem un subjekta SD ieņēmumiem jābūt uzskaitāmiem un nodalītiem

NĒ

Secinājums: subjekts neveiks SD komercdarbības atbalsta kontroles regulējuma kontekstā

Vienlaikus arī jāvērs uzmanība uz to, ka, ja sniegtais pakalpojums tiek pilnībā finansēts no valsts resursiem, un biedrība, nodibinājums, sabiedriskā labuma organizācija vai reliģiskā organizācija savus pakalpojumus mērķa grupai sniedz bez maksas, tas neizslēdz iespējamību, ka atbalsts NVO var tikt kvalificēts kā atbalsts saimnieciskās darbības veicējam. Te būtiska loma ir apstāklim, vai attiecībā uz konkrēto pakalpojumu ir konstatējama tirgus nepilnība. Tikai gadījumā, ja konkrēto pakalpojumu tirgus nenodrošina, valsts deleģējot to sniegšanu konkrētiem subjektiem, var runāt par to, ka atbalsts šo bezmaksas pakalpojumu sniegšanai nav kvalificējams kā atbalsts saimnieciskai darbībai.

Piemērs:

Bulgārijas valsts iestāde plāno izstrādāt grantu shēmu pilsoniskās sabiedrības līdzdalības palielināšanai politikas un likumdošanas procesu īstenošanā un uzraudzībā. Atbalsta saņēmēji grantu shēmas ietvaros ir vietējās NVO, t.sk. sabiedriskā labuma organizācijas. Atbilstošās aktivitātes ietver, izmantojot pētījumus, apmācības, plaša mēroga informācijas kampaņas un citas organizatoriskas aktivitātes, ko parasti veic NVO vai NVO tīkli / koalīcijas / platformas, īstenot programmas mērķus - sniegt ieteikumus kā uzlabot sabiedrisku pakalpojumu normatīvo vidi, korupcijas apkarošana, interešu konflikta un amata ļaunprātīgas izmantošanas novēršana, civildienesta ierēdņu ētikas ievērošana.

Bulgārijas valsts iestāde uzdeva jautājumu EK, vai var pieņemt, ka darbības saskaņā ar iepriekš minēto dotāciju shēmu, ņemot vērā to mērķus, var uzskatīt par neekonomiskām aktivitātēm, jo ne valsts, ne ES līmenī nepastāv aizstāvības un civilās uzraudzības tirgus kontrolei pār valsts pārvaldes darbībām?

EK atbildēja, ka jāvērtē, vai šīs darbības var uzskatīt par pakalpojumu, ko piedāvā tirgus, kā piemēram, uzņēmumi - PR firmas vai reklāmas aģentūras, kas būtu gatavas un spējīgas piedāvāt to pašu, ko NVO.

⁷ “pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācija” vai “pētniecības organizācija” ir subjekts (piemēram, universitātes vai pētniecības institūti, tehnoloģiju pārmēses aģentūras, inovācijas starpnieki, uz pētniecību orientēti fiziskas vai virtuālas sadarbības subjekti) neatkarīgi no tā juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekts) vai finansējuma veida, kura galvenais mērķis ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārmēses veidā. Ja šāds subjekts arī veic saimniecisko darbību, šīs saimnieciskās darbības finansējums, izmaksas un ieņēmumi ir jāuzskaita atsevišķi. Uzņēmumiem, kas var izšķiroši ietekmēt šādu subjektu, piemēram, būdami tā akcionāri vai dalībnieki, nedrīkst būt piekļuves priekšrocības tā radītajiem pētniecības rezultātiem (Komisijas paziņojums Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai (2014/C 198/01) 15. ee) punkts)

Tikai gadījumā, ja tiek secināts, ka valsts atbalsts ir saistīts ar atbalstu saimnieciskām darbībām, tālāk ir jāvērtē, vai vienlaikus izpildās visas četras Komercedarbības atbalsta kontroles likuma (turpmāk – KAKL) 5.pantā noteiktās valsts atbalsta pazīmes. Proti, jāveic 3.solis.

3.solis.

Vai attiecībā subjektam (NVO) piešķirto atbalstu, t.sk. atbrīvojumu no nodokļiem vai maksājumiem grantu veidā, vienlaikus izpildās visas četras komercdarbības atbalsta pazīmes?

1) Vai atbalsts tiek piešķirts no publiskajiem līdzekļiem / finanšu avotiem? (KAKL 5.panta 1.pazīme)

(skaidrojums: valsts vai pašvaldību līdzekļi - finansiālo palīdzību tieši vai pastarpināti sniedz no valsts, pašvaldības vai ES līdzekļiem, finanšu līdzekļiem, pār kuriem valsts vai pašvaldības institūcijām vai to pilnvarotām juridiskajām personām ir kontrolējoša ietekme, vai citiem publiskiem līdzekļiem, un par finansiālās palīdzības noteikšanu ir atbildīga valsts vai pašvaldības institūcija vai tās pilnvarota juridiskā persona).

2) Vai atbalsta saņēmējam (labuma guvējam) tiek piešķirta ekonomiskā priekšrocība? (KAKL 5.panta 2.pazīme)

(skaidrojums: saņemot finansiālo palīdzību, SD veicējs iegūst ekonomiskas priekšrocības, kādas tas nevarētu iegūt tirgus apstākļos vai tad, ja komercdarbības atbalsts netiktu sniegts).

3) Vai plānota diferencēta/selektīva pieeja attiecībā uz potenciālajiem atbalsta saņēmējiem? (KAKL 5.panta 3.pazīme)

(skaidrojums: finansiālā palīdzība neattiecas uz visiem SD veicējiem vienādi, bet ir paredzēta SD veicējam atkarībā no to lieluma, darbības veida vai atrašanās vietas, kā arī citiem diferencējošiem kritērijiem vai arī ir paredzēta tikai konkrētam SD veicējam).

4) Vai pastāv (potenciāla) ietekme uz tirdzniecību un konkurenci? (KAKL 5.panta 4.pazīme)

(skaidrojums: finansiālā palīdzība ietekmē tirdzniecību un izkropļo konkurenci Eiropas Savienības iekšējā tirgū).

Detalizētu skaidrojumu par pirmajām trim KAKL 5.pantā ietvertajām komercdarbības atbalsta pazīmēm (“publiskie līdzekļi”, “ekonomiskā priekšrocība” un “selektivitāte”) lūdzam skatīt materiālā “Valsts atbalsta vadlīnijas”, kas publicēts Finanšu ministrijas mājas lapā sadaļā “Komercedarbības atbalsta kontrole” → “Skaidrojošie materiāli”.

Tātad, ja tiek secināts, ka NVO piedāvātais pakalpojums ir saimnieciska aktivitāte, proti, tirgū tiek piedāvāta prece vai pakalpojums, lai, piešķirot finansējumu šāda pakalpojuma sniegšanai nebūtu jāpiemēro komercdarbības atbalsta kontroles normas, ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāizslēdz kāda no četrām KAKL 5.pantā minētajām pazīmēm.

Ja atbalsta pasākums tiek organizēts tā, ka pakalpojuma sniegšanai caurspīdīgā, atklātā, nediskriminējošā un konkurenci nodrošinošā procedūrā, t.i., pasākumā var pieteikties jebkurš interesents, kas atbilst konkrētiem nepieciešamā pakalpojuma kritērijiem, turklāt tiek noteikts vienots maksimālais apjoms pakalpojuma izmaksām, varētu tikt izslēgta pasākuma selektivitāte un ekonomiskā priekšrocība konkrētiem pakalpojuma sniedzējiem, t.sk. NVO. Tādējādi tiktu izslēgta KAKL 5.panta 2. un 3.pazīme un plānotais publiskais finansējums nekvalificētos kā komercdarbības atbalsts un komercdarbības atbalsta kontroles regulējums nebūtu jāpiemēro.

Gadījumā, ja iepriekšminētās KAKL 5.panta minētās pirmās trīs pazīmes (sk. tabulā 3.solis, pirmās trīs pazīmes) izpildās, var vērtēt, vai izpildās KAKL 5.pantā minētā 4.pazīme (sk. tabulā 3.solis, 4.pazīme). Tikai tad, ja tiek secināts, ka arī šī pazīme izpildās, plānotais publiskais

finansējums kvalificējas kā komercdarbības atbalsts un ir jāpiemēro komercdarbības atbalsta kontroles regulējums⁸.

Nākamajā sadaļā nedaudz sīkāk skaidrosim KAKL 5.panta 4.pazīmi - “ietekme uz tirdzniecību un konkurenci”, proti, kad atbalsts ietekmē tirdzniecību un izkropļo konkurenci ES iekšējā tirgū.

1. Ietekme uz tirdzniecību un konkurenci

Saskaņā ar ES Tiesu praksē noteikto⁹, valsts atbalsts kropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību un ES iekšējā tirgū, kad tas nostiprina kāda saimnieciskā darbības veicēja stāvokli (konkurētspēju) salīdzinājumā ar citiem saimnieciskā darbības veicējiem, kas ar līdzīgu precī vai pakalpojumu konkurē brīvajā tirgū, kur konkurence pastāv vai varētu pastāvēt. Pietiek, ja var pierādīt, ka atbalsta saņēmējs ir iesaistīts saimnieciskā darbībā un ka tas darbojas tirgū, kur notiek dalībvalstu savstarpējā tirdzniecība. Valsts īstenots pasākums var ietekmēt tirdzniecību arī tad, ja konkrētais atbalsta saņēmējs pats neeksportē preces vai pakalpojumus uz citu ES dalībvalsti. Piemēram, subsīdijas var apgrūtināt citu dalībvalstu uzņēmēju ieiešanu tirgū, jo tiek uzturēts vai palielināts vietējais piedāvājums.

Tādēļ praktiski konkurences izkropļošana ir konstatējama ikreiz, kad valsts piešķir finansiālu/ekonomisku priekšrocību uzņēmumam, kas darbojas nozarē, kurā pastāv vai varētu pastāvēt konkurence.¹⁰

Nav vienotas, precīzi pielietojamas formulas, pēc kuras noteikt, vai pasākums atbilst 4.pazīmei vai nē. Tas katru reizi tiek vērtēts atsevišķi, ņemot vērā konkrētos apstākļus.¹¹

Gadījumi, kad Eiropas Komisija (EK) konstatējusi, ka 4.pazīme neizpildās, proti, ir konstatējusi, kad publiskais atbalsts nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, proti:

a) **atbalsts sporta un atpūtas infrastruktūrai**, ar kuru apkalpo pārsvarā vietēja mēroga publiku un kura diez vai piesaistītu citu dalībvalstu klientus vai ieguldījumus¹²;

b) **atbalsts kultūras pasākumiem un subjektiem**, kuri veic saimniecisko darbību, kas tomēr diez vai pārvilinātu lietotājus vai apmeklētājus, kuri izmanto līdzīgu piedāvājumu citās dalībvalstīs. Potenciāls ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm piemīt tikai finansējumam, kuru piešķir lielām un plaši pazīstamām kādas dalībvalsts kultūras iestādēm un pasākumiem, ko plaši reklamē ārpus to vietējā reģiona¹³;

⁸ Valsts atbalsta regulējumi ir dažādi, t.sk. ir iespēja iesniegt paziņojumu EK, ko EK vērtē atbilstoši va dīnijām, kurās iekļauti saderības ar ES iekšējo tirgu nosacījumi. Taču visbiežāk tiek piemēroti Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulas (EK) Nr.1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2013. gada 24. decembris, Nr. L 352/1) nosacījumi (kā piemērot šo regulu lūdzam sk. materiālu “Rokasgrāmata de minimis atbalsta piešķiršanai” Finanšu ministrijas mājas lapā sadaļā “Skaidrojošie materiāli”. Kā arī ir gadījumi, kad tiek piemēroti Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2014. gada 26. jūnijs, Nr. L 187) 53.panta nosacījumi.

⁹ Skatīt, piemēram, 11-12.paragrāfu lietā Case 730/79 Philip Morris Holland BV v Commission of the European Communities. - Aid to a cigarette manufacturer.

¹⁰ Komisija spaziņojuma par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 1.punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu 187.punkts

¹¹ <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/pages/viewpage.action?spaceKey=StateAid&title=Para+196+-+purely+local+impact%2C+no+effect+on+trade>

¹² N 258/2000 *Leisure Pool Dorsten* (16. lpp.); C 10/2003 – Nīderlande – *Non-profit harbours for recreational crafts* (63. lpp.); SA.37963 – Apvienotā Karaliste – *Alleged State aid to Glenmore Lodge* (3. lpp.); SA.38208 – Apvienotā Karaliste – *Alleged State aid to UK member- owned golf clubs* (4. lpp.).

¹³ N 630/2003 *Local Museums Sardinia* (3.lpp.); SA.34466 Kipra – *Center for Visual Arts and Research* (10.lpp.); SA.36581 Grieķija – *Construction of Archaeological Museum, Messara, Crete* (4.lpp.); SA.35909 (2012/N) – Čehijas Republika – *Infrastructure for tourism (NUTS II region Southeast)* (4. lpp.); SA.34891 (2012/N) – Polija – *State support to Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł* (1. lpp.).

c) **atbalsts konferenču centram, kura atrašanās vieta un atbalsta iespējamā ietekme uz cenām nosaka, ka tas reāli, visticamāk, nepārvilinātu citu līdzīgu centru izmantotājus no citām dalībvalstīm**¹⁴;

d) **atbalstāmajā nozarē nepastāv pārrobežu investīcijas, kā arī pakalpojumu saņēmēji faktiski ir vienīgi vietējie iedzīvotāji** (pakalpojumu piedāvājums ir vērsts tikai uz vietējiem iedzīvotājiem; atbalsts privātai sociālās aprūpes iestādei, kurā atrodas vienīgi vietējie iedzīvotāji, un kura neatrodas tuvu valsts robežai, kā arī nav arī indikāciju par pārrobežu investīcijām līdzīgās iestādēs konkrētajā reģionā¹⁵);

e) **atbalsts muzejam, kura apmeklētāji pārsvarā ir vietējie iedzīvotāji, 75-85% no apmeklētājiem dzīvo ne vairāk kā 75 kilometru attālumā no muzeja, piedāvājums ir vērsts uz vietējo iedzīvotāju pieprasījumu. Vienlaikus arī muzeja sponsori ir tikai vietējie iedzīvotāji un uzņēmumi**¹⁶;

f) **atbalsts ziņu medijiem un/vai kultūras produktiem, kuriem valodas un ģeogrāfisku iemeslu dēļ ir ierobežota, vietēja rakstura auditorija** (valoda - atbalsts periodiskiem izdevumiem vietējās valodās¹⁷).

Vienlaikus jāuzsver, ka potenciālā ietekme uz tirdzniecību ir atkarīga nevis no tā, vai konkrētais atbalsta saņēmējs izrādās aktīvs starptautiskā vai tikai valsts mērogā, bet gan no tā, vai uz tā tirgotajām precēm vai piedāvātajiem pakalpojumiem attiecas vai varētu attiekties tirdzniecība ES. Attiecībā uz **darbībām nekustamo īpašumu nozarē (piemēram, nekustamā īpašuma iznomāšana) 4.pazīmes izpilde ir konstatējama**, ņemot vērā to, ka uz nekustamo īpašumu un pakalpojumiem, kas saistīti ar nekustamo īpašumu, attiecas tirdzniecība un ieguldījumi ES mērogā¹⁸.

2. Specifiski gadījumi uz darbībām konkrētās nozarēs

2.1. Pakalpojumi sporta nozarē

Sports kopumā nav izslēgts no komercdarbības atbalsta kontroles jomas, un tāpēc sporta pasākumi vispārējā kartībā ir vērtējami pēc visām komercdarbības atbalsta pazīmēm, un, ja tās visas izpildās, tad pasākums ir uzskatāms par komercdarbības atbalstu.

Vienlaicīgi EK ir atzinusi, ka atbalsts amatieru sporta attīstībai, vai iedzīvotāju aktīva un veselīga dzīvesveida veicināšanai un jauniešu sportam, visticamāk, nesatur komercdarbības atbalsta elementus.

Vienlaikus EK savos lēmumos attiecībā uz sporta nozari ir atzinusi, ka sporta organizāciju darbības var tikt kvalificētas kā iesaistīšanās ekonomiskās aktivitātēs (pasākumam ir saimnieciskais raksturs), kam var būt ietekme uz ES kopējo tirgu, tai skaitā atbalsts šai nozarei var radīt konkurences kropļojumu. Proti, sporta klubi/organizācijas veic saimniecisko darbību, piemēram, pārdodot biļetes uz sporta pasākumiem¹⁹, pārdodot apraides tiesības vai noslēdzot sponsorēšanas vai reklāmas līgumus, un citādi komerciāli izmantojot sporta pasākumus. Savukārt profesionālais sports ir liela un strauji augoša ekonomikas nozare²⁰. Tāpat EK un ES Tiesas nolēmumu praksē definēts, ka par “uzņēmumu” (saimnieciskās darbības veicēju) komercdarbības atbalsta normu izpratnē tiek uzskatīts arī, piemēram, sporta klubs, biedrība vai asociācija, kura saņem finansējumu

¹⁴ N 486/2002 – Zviedrija – *Congress hall in Visby* (2 lpp.).

¹⁵ SA.38920 (2014/NN) – Alleged State aid to Santa Casa de Misericordia de Tomar (SCMT)

¹⁶ N 377/2007 - The Netherlands – Support to Bataviawerf – Reconstruction of a vessel from the 17th century

¹⁷ SA.44942 (2016/N) - Spain Aid to local media published in the Basque language

¹⁸ SA.28809 (C 29/2010, ex NN 42/2010 and ex CP 194/2009) Implemented by Sweden in favour of Hammar Nordic Plugg AB

¹⁹ Skatīt, piemēram, EK lēmumu State aid N 164/2010 – Germany Leipziger Reit- und Rennverein Scheibholz

²⁰ World Economic Forum, Davos, 2009. In: Communication from the Commission: Developing the European Dimension in Sport. COM (2011)

sporta kluba darbības nodrošināšanai, kas piedalās starptautiska līmeņa līgu sacensībās, kā arī profesionālais sportists*.

Kā jau iepriekš materiālā minēts, komercdarbības atbalsta noteikumi ir piemērojami tikai tad, ja labumu no atbalsta pasākuma gūst saimnieciskās darbības veicējs vai pasākumam ir saimniecisks raksturs, līdz ar to ir jāizvērtē, vai pasākumam ir saimniecisks raksturs un vienlaicīgi izpildās visas KAKL minētās komercdarbības atbalsta pazīmes. Proti, jāvērtē, vai atbalsts tiks sniegts profesionālajam* sportam/sportistam (t.i. vai atlīdzība sportistiem pārsniedz šīs nodarbošanās izmaksas un veido ievērojamu daļu no sportista ienākumiem) vai arī atbalstīts tiek amatieru sports/sportists, kā arī, ja atbalsts tiek sniegts sporta infrastruktūrai, vai sporta pakalpojums infrastruktūrā tiek sniegts amatieru sportam (piemēram, jebkuram sabiedrības loceklim, t.sk. bērniem, pusaudžiem un jauniešiem), vai arī NVO darbojas arī **sporta objektu nomas tirgū, sniedzot pakalpojumus tur, kur darbojas jebkurš līdzīgs tirgus dalībnieks**²¹.

Attiecīgi tikai tad, ja atbalsts kvalificēsies kā komercdarbības atbalsts konkrētam uzņēmumam (klubam/sportistam), ir jāpiemēro attiecīgais komercdarbības atbalsta regulējums. Atbalstam piemērojamo normatīvo regulējumu izvēlas atbalsta sniedzējs, ņemot vērā pasākuma nosacījumus.

*NB! “profesionālais sports” ir nodarbošanās ar sportu algota darba vai apmaksātu pakalpojumu veidā neatkarīgi no tā, vai starp profesionālo sportistu un attiecīgo sporta organizāciju ir noslēgts oficiāls darba līgums, ja atlīdzība pārsniedz šīs nodarbošanās izmaksas un veido ievērojamu daļu no sportista ienākumiem. Ceļa un izmitināšanas izdevumus, lai piedalītos sporta pasākumā, šajā regulā neuzskata par atlīdzību²².

2.2. *Pakalpojumi kultūras nozarē*

Saskaņā ar ES Tiesu praksi un EK skaidrojumu²³ kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas jomā ietilpst ļoti plašs mērķu un darbību loks, tostarp muzeji, arhīvi, bibliotēkas, mākslas un kultūras centri vai telpas, teātri, operas nami, koncertzāles, arheoloģiskie objekti, pieminekļi, vēsturiskie objekti un celtnes, tradicionālās paražas un amatniecība, festivāli un izstādes, kā arī kultūras un mākslas izglītības pasākumi.

Atsevišķas ar kultūru, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un dabas aizsardzību saistītas darbības var, ņemot vērā to īpašo raksturu, būt organizētas nekomerciāli un tādējādi būt tādas, kurām nav saimnieciska rakstura. Tādējādi publiskais finansējums šādām darbībām var nebūt valsts atbalsts.

EK uzskata, ka publiskā finansējuma piešķiršana kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumam, kas visai sabiedrībai pieejams bez maksas, kalpo tīri sociālam un kultūras mērķim, nav saimnieciska rakstura. Tāpat arī tad, ja no kultūras iestādes apmeklētājiem vai sabiedrībai pieejama kultūras, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vai dabas aizsardzības pasākuma dalībniekiem tiek prasīta samaksa, kas sedz tikai daļu no faktiskajām izmaksām, šim pasākumam tik un tā nav saimnieciska rakstura, jo šādu samaksu nevar uzskatīt par reālu atlīdzību par sniegto pakalpojumu²⁴.

Turpretī tādi kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumi (tostarp dabas aizsardzības pasākumi), kurus pārsvarā (ieņēmumi par pakalpojumu pārsniedz 50% no kopējiem izdevumiem) finansē no apmeklētāju vai lietotāju maksām vai ar citiem komerciāliem līdzekļiem (piemēram, komerciālas izstādes, kinoteātri, komerciāli koncerti un festivāli, mākslas skolas, kuras pārsvarā finansē no mācību maksas), būtu jākvalificē kā saimnieciska rakstura pasākumi. Tāpat arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vai kultūras pasākumi, no kuriem labumu gūst vienīgi

²¹ SA.33575 (2013/NN) – Czech Republic: Support from central government to non-profit sport facilities.

²² Komisija s 2014. gada 17. jūnija Regulas (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par sa deīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, 2. panta 143. punktā dotā definīcija

²³ Ska tīt Komisijas paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 33.-37. punktu (pieejams: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52016XC0719(05)))

²⁴ Turpat 34. punkts.

atsevišķi uzņēmumi, nevis sabiedrība (piemēram, privātas komercsabiedrības lietošanā esošas vēsturiskas ēkas restaurācija), parasti būtu kvalificējami kā saimnieciska rakstura pasākumi²⁵.

Papildus EK norāda, ka daudzi kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumi objektīvi ir neaizstājami (piemēram, valsts arhīvu, kuros atrodas unikāli dokumenti, pārvaldība) un tādējādi tiem nav reāla tirgus. Komisija uzskata, ka arī šie pasākumi kvalificētos kā tādi, kam nav saimnieciska rakstura²⁶.

Ņemot vērā augstāk minēto EK skaidrojumu ar jēdzienu “darbība”/”pasākums” (angliski – activity) tiek saprasts gan darbību/pasākumu kopums - paražas un amatniecība, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vai dabas aizsardzības pasākums u.tml., gan atsevišķa iestāde vai objekts - muzejs, arhīvs, bibliotēka, mākslas centrs vai telpas, teātris, operas nams, koncertzāle, arheoloģiskais objekts u.tml., kā arī konkrēts kultūras/mākslas pasākums – festivāls, izstāde, kultūras un mākslas izglītības pasākums, koncerts u.tml.

Līdz ar to, piešķirot atbalstu pasākumiem kultūras nozarē, ir jāvērtē, vai ieņēmumi no maksas par pakalpojumu nepārsniegs 50% no kopējiem izdevumiem. Tikai tādā gadījumā, ja ieņēmumi no maksas par pakalpojumu nepārsniegs 50% no kopējiem izdevumiem, varēs secināt, ka atbalsts attiecīgajam subjektam (piemēram, NVO) tiks piešķirts nesaimniecisku darbību veikšanai, t.i. atbalsta pasākums nav jāvērtē atbilstoši KAKL 5.pantā minētajām komercdarbības atbalsta pazīmēm un līdz ar to nav jāpiemēro komercdarbības atbalsta nosacījumi.

2.3. *Pakalpojumi izglītības nozarē*

Saskaņā ar ES Tiesu praksi un EK skaidrojumu²⁷, valsts izglītības sistēmas ietvaros nodrošinātā valsts izglītība, ko finansē un uzrauga valsts, var tikt uzskatīta par nesaimniecisku darbību. Valsts, “*izveidojot un uzturot šādu valsts izglītības sistēmu, kas finansējumu galvenokārt saņem no valsts budžeta, nevis skolēniem vai viņu vecākiem [...], nevēlas iesaistīties darījumos par atlīdzību, bet īsteno savus pienākumus pret iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā. Faktu, ka valsts izglītības pakalpojumi pēc būtības nav saimnieciskā darbība, neietekmē tas, ka skolēniem vai viņu vecākiem dažreiz jāmaksā mācību vai uzņemšanas maksa, kas palīdz segt sistēmas darbības izdevumus. Šādas iemaksas bieži vien sedz tikai nelielu daļu no konkrētā pakalpojuma patiesajām izmaksām un tādējādi nav uzskatāmas par atlīdzību par sniegto pakalpojumu.*”. Šāda samaksa nav uzskatāma par atlīdzību par sniegto pakalpojumu un minētās iemaksas nemaina to, ka valsts izglītības pakalpojumiem, ko **pārsvārā finansē valsts**, nav saimnieciska rakstura. Šis princips ir attiecināms arī uz privātām izglītības iestādēm, kas īsteno izglītības pasākumus valsts izglītības sistēmas ietvaros.

Līdz ar to, piešķirot atbalstu izglītības pasākumiem valsts izglītības sistēmas ietvaros²⁸, ja maksu par izglītības pakalpojumu ir plānots piemērot, jāvērtē, vai ieņēmumi no maksas par pakalpojumu nepārsniegs 50% no kopējiem izdevumiem. Tikai tādā gadījumā, ja ieņēmumi no maksas par pakalpojumu nepārsniegs 50% no kopējiem izdevumiem, varēs secināt, ka atbalsts attiecīgajam subjektam (piemēram, NVO) netiks piešķirts saimniecisku darbību veikšanai, t.i. atbalsta pasākums tālāk nav jāvērtē atbilstoši KAKL 5.pantā minētajām komercdarbības atbalsta pazīmēm un līdz ar to nav jāpiemēro komercdarbības atbalsta nosacījumi.

---

²⁵ Turpat 35.punkts.

²⁶ Turpat 36.punkts.

²⁷ Sk. Komisijas paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 33.-37.punktu (pieejams: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52016XC0719(05))) 2.5.sadaļu.

²⁸ Latvijas valsts izglītības sistēma sastāv no pirmsskolas izglītības, pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības <http://www.aic.lv/portals/izglitiba-latvija>, attiecīgi, lūdzam ņemt vērā, ka, piemēram, uz atbalstu pieaugušo pilnveides izglītībai, kas neietilpst valsts izglītības sistēmas ietvaros Latvijā, 50% izdevumu/ienākumu proporcija uz to nav attiecināma.

3. Atbalsts ziedotājiem saistībā ar atbalstu NVO

Ziedotājs, kā arī brīvprātīga darba veicējs, ir viens no būtiskākajiem NVO darbībā iesaistītajiem subjektiem – sabiedriskā labuma organizācijām (SLO), un tas var būt gan fiziska, gan juridiska persona. Lai SLO varētu veikt sabiedriskā labuma darbību, tai ir pieejami vairāki finansēšanas avoti. Tomēr nenoliedzami būtiska loma ir ziedojumu piesaistei, proti, piemēram, SLO ir pārliecinājusi sabiedrības pārstāvjus par nepieciešamību finansiāli, materiāli vai pakalpojumu veidā iesaistīties un atbalstīt SLO darbību. Ziedošanai SLO ir filantropisks raksturs, jo veiktajam ziedojumam ir bezatbildības raksturs. Būtiska ir ziedotāja ieinteresētība un sapratne par viņa kā ziedotāja nepieciešamību rezultatīvas sabiedriskā labuma darbības veikšanā un sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanā. Līdz ar to **praksē ir aktuāls jautājums, vai atsevišķi atvieglojumi ziedotājiem ir vērtējami valsts atbalsta kontekstā attiecībā uz atbalstu SLO.**

Attiecībā uz atbalstu ziedotājiem, ja visiem ziedotājiem ir vienādi nosacījumi kādu atvieglojumu saņemšanai, tad atbalsts nav selektīvs (neizpildās KAKL 5.panta 3.punktā minētā komercdarbības atbalsta pazīme) un attiecīgi komercdarbības atbalsta nosacījumi nav jāpiemēro. Sk. piemēru.

Piemērs:

EK lēmums SA.31722 - Supporting the Hungarian sport sector via tax benefit scheme (09.11.2011.)

Lai mudinātu komercuzņēmumiem novirzīt papildu līdzekļus sporta nozares attīstībai (jaunās paaudzes apmācībām, personāla izmaksām, lai izveidotu vai modernizētu sporta infrastruktūru), Ungārija izstrādāja atbalsta shēmu, kur tiešie atbalsta saņēmēji bija piecu populārāko komandu sporta veidu (futbola, basketbola, hokeja, ūdens polo, un handbola) Ungārijā sporta apvienības; profesionālie sporta klubi – iepriekš norādīto organizāciju biedri; un attiecīgo sporta sektoru investori – donori (ziedotāji), kam tiek piešķirti nodokļu atvieglojumi. Ungārija informēja Eiropas Komisiju, ka nodokļa atlaides ārpus minēto piecu komandu sporta veidiem tiks piešķirtas saskaņā ar Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu vai "de minimis" atbalstu.

Valsts atbalsta esamības izvērtējums: **uzņēmumu nodokļu atbrīvojumi donoriem (ziedotājiem)**

1.solis: Valsts resursi ir skaidri iesaistīti šajā shēmā - shēmas rezultātā Ungārijas valsts budžets cieš zaudējumus no neiekasētajiem ieņēmumiem nodokļu veidā.

2.solis: Shēma piešķir ekonomisku priekšrocību donoriem - uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumus, kas ļauj korporatīvajiem ziedotājiem atskaitīt savu ziedojumu sporta atbalstam no apliekamajiem ienākumiem.

3.solis: Attiecībā uz pasākuma selektivitāti no līdzekļu devēju viedokļa. Nodokļu atlaides ir pieejamas visiem uzņēmumiem visās nozarēs bez jebkāda ierobežojuma, t.i., jebkura sabiedrība var būt donors.

Shēma ir uzskatāma par vispārēju pasākumu, kas nenodrošina selektīvu priekšrocību atsevišķiem uzņēmumiem, līdz ar to nodokļu atbrīvojumi donoriem (ziedotājiem), kas piedalās shēmā, nav uzskatāma par valsts atbalstu nozīmē LESD 107.panta (1) punkta nozīmē.

Savukārt, atbilstoši komercdarbības atbalsta principiem, valsts atbalsts SLO ir jāvērtē atrauti no tā, kāds atbalsts, piemēram, nodokļu atvieglojumi, ir komersantam - ziedotājam, ja tas ir gatavs tā daļu peļņas ziedot SLO sabiedriskā labuma darbības mērķiem. Proti, sniedzot atbalstu SLO, ir jāvērtē SLO kā saimnieciskās darbības veicējs, nevis tas, ka tai var ziedot komersanti un tādējādi saņemt nodokļu atlaides.

EK lēmumu un ES Tiesu (EST) prakses piemēru apraksts attiecībā uz NVO kā saimnieciskās darbības veicēju

- EST 2021. gada 14. aprīļa spriedums T-69/18, kur prasības pieteicēji (konkurenti – privātie subjekti, kas sniedz līdzīgus pakalpojumus) lūdz atcelt EK lēmumus SA.42268 (2017/E) un SA.42877 (2017/E) par finansiāliem atbalsta **pasākumiem, kurus kopš 1956. gada Vācija īstenojusi par labu labdarības jumta organizācijām** (*Arbeiterwohlfahrt (AWO)*, *Caritas*, *Das Rote Kreuz* (Sarkanais krusts), *Diakonie*, *Die Jüdische Wohlfahrt* (ebreju savstarpējā palīdzība) un *Der Paritätische Wohlfahrtsverband*, teritoriālās apakšvienības Lejassaksijas federālās zemes līmenī), **kas veic sociālās aprūpes uzdevumus** (tās ar organizāciju dalībnieču starpniecību sniedz neaizsargātām un aprūpējamām personām dažādus sociālos pakalpojumus kā, piemēram, ambulatorās, stacionārās vai jaukta tipa aprūpes pakalpojumus, palīdzību bezpajumtniekiem un bēgļiem, kā arī garīgo palīdzību).

EST: Ciktāl finansiālais atbalsts ir atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tas ir jākvalificē par pastāvošu atbalstu un ņēma vērā Vācijas iestāžu apņemšanos nākotnē nodrošināt attiecīgā finansiālā atbalsta saderību ar komercdarbības atbalsta regulējumu.

- EK lēmums SA.61173 (2021/N) – *Poland: Subsidy schemes to non-governmental organisations, other entities engaged in public benefit work and religious entities affected by the COVID-19*. Polija ievieša atbalsta pasākumu (zemu procentu aizdevumu un algu subsīdiju veidā) saskaņā ar Pagaidu regulējumu, lai sniegtu **atbalstu NVO, citām sabiedriskā labuma un reliģiskām organizācijām**, kuras COVID-19 samazinājās apmeklējums un ieņēmumi, drošības noteikumu vai izmaksu segšanas, kas saistīti ar sanitārajiem ierobežojumiem, rezultātā.

EK: Attiecībā uz to pasākuma daļu, ciktāl organizācijas veic saimniecisko darbību, tās jāuzskata par uzņēmumiem LESD 107. panta nozīmē un atbalsts ir valsts atbalsts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107. panta 1. punkta izpratnē.

- EK lēmums SA.57928 (2020/N) – *Austria COVID-19: Compensation scheme: Directive for fixed cost subsidies for economic activities of Non-Profit-Organisations*. Austrija ievieša **atbalsta pasākumu tiešo dotāciju veidā, kura mērķis bija novērst bezpeļņas organizācijām** un ar tām saistītajām organizācijām likviditātes trūkumu, saglabājot saimnieciskās darbības nepārtrauktību COVID-19 uzliesmojuma laikā un pēc tā. Atbalsta saņēmēji veic gan nesaimnieciskas darbības, gan saimniecisku darbību un valsts atbalsta noteikumi tiek piemēroti tikai uz saimnieciskās darbības daļu.

EK: Bezpeļņas organizācijas un ar tām saistītās organizācijas šajā gadījumā ir kvalificējas kā MVU un atbalsts ir valsts atbalsts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107. panta 1. punkta izpratnē.

- EST spriedums apvienotās lietas T-202/10 RENV II un T-203/10 RENV II 2018. gada 15. novembrī. Nīderlande piešķirusi **sociālo mājokļu bezpeļņas organizācijām** (mājokļu sabiedrībām) valsts **garantijas aizdevumiem un tiesības saņemt aizdevumus ar atvieglotiem nosacījumiem vai atbalsts tiešu subsīdiju formā, kā arī pašvaldības īsteno zemes gabalu pārdošanu par cenu, kas ir zemāka nekā tirgus cena.** Mājokļu sabiedrību uzdevums ir iegādāties, būvēt un izīrēt mājokļus, kas galvenokārt ir paredzēti maznodrošinātu personu un sociāli mazaizsargātu grupu vajadzībām.

EST: Atbalsts, kas piešķirts sociālo mājokļu bezpeļņas organizācijām šīm darbībām, ir valsts atbalsts, kam jāpiemēro vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma (sabiedriskā pakalpojuma) regulējums. Tā kā atsevišķas mājokļu sabiedrības veic arī **citu darbību**, piemēram, būvē un izīrē dzīvokļus par augstāku īres maksu, būvē dzīvokļus pārdošanai, būvē un izīrē vispārējas nozīmes ēkas un būvē un iznomā komercietelpas, **saistībā ar šīm darbībām mājokļu sabiedrības konkurē ar privātajiem nekustamo īpašumu attīstītājiem un ka tātad tās ir jāuzskata par uzņēmumiem, kas veic saimniecisku darbību un pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta izpratnē.**

- EST 2017. gada 27. jūnija spriedums C-74/16 - lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par jēdzieniem “valsts atbalsts”, “uzņēmums” un “saimnieciskā darbība” un citiem LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumiem, lai izvērtētu Spānijas Karalistes 1979. gada 3. janvārī ar Svēto Krēslu noslēgto nolīgumu par

katoļu baznīcas nekustamajiem īpašumiem piemērojamo atbrīvojumu no ēku, ietaišu un būvdarbu nodokļa.

EST: attiecībā uz baznīcas skolas "La Inmaculada" konferenču zālei, kura notiek pasākumi un apmācību pakalpojumi, ko var sniegt arī citi komersanti, piemērotais atbrīvojums no nodokļa attiecas **jāskata valsts atbalsta kontekstā.**

- EK lēmums SA.27301 (2015/NN) – *Netherlands: Alleged illegal State aid in connection with the subsidized acquisition or free granting of nature land.* Nīderlandes Karaliste piešķir **subsīdijas dabas teritoriju iegūšanai (iegādei vai nodošanai bezatlīdzības lietošanā).** Zemes apsaimniekošanas organizācijas (ZAO) ir **nevalstiskas bezpeļņas apvienības un fondi**, kuru statūtos norādītais mērķis ir dabas saglabāšana un aizsardzība, kam, lai izveidotu ekoloģisku struktūru un "Natura 2000" tīklu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai. Papildus to pamatdarbībai – dabas teritoriju apsaimniekošanai – šīs trīsdesmit ZAO veica arī pakārtotas saimnieciska rakstura darbības, piemēram, zemesgabalu iegādi, mežkopību, kokmateriālu un gaļas tirdzniecību, medību un zvejas atļauju piešķiršanu un tūrisma aktivitātes. Šīs darbības tām rada ienākumus un ir finansējuma avots to pamatdarbībai, un tās tāpat kā subsīdijas, kas saņemtas atbilstoši shēmai, ir jāizmanto dabas teritoriju apsaimniekošanas izmaksu segšanai.

EK: Lai gan ZAO galvenais uzdevums nebija saimnieciska rakstura, ciktāl tas attiecas uz dabas aizsardzību, ZAO tomēr veica zināmas pakārtotas saimnieciska rakstura darbības, tādējādi ZAO attiecībā uz šīm darbībām bija **jākvalificē par "uzņēmumiem"** konkurences noteikumu izpratnē un **subsīdijas ir valsts atbalsts** Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107.panta 1.punkta izpratnē.

- SA.33575 (2013/NN) – *Czech Republic: Support from central government to non-profit sport facilities.* Čehijas Izglītības, jaunatnes un sporta ministrijai sniedz **bezpeļņas organizācijām ekspluatācijas vai ieguldījumu subsīdijas, kuru mērķis ir ļaut uzcelt, izmantot, uzturēt, pārveidot vai attīstīt sporta aprīkojumu bezpeļņas nolūkā.** Atbalsta saņēmēji ir bezpeļņas organizācijas, kas sniedz sporta pakalpojumus saviem biedriem un sabiedrībai, galvenokārt bērniem, pusaudžiem un jauniešiem. No subsīdijām organizācijas nevar gūt peļņu, ieņēmumi no jebkuras darbības ir jāizmanto sporta organizācijas darbībai.

EK: Tā kā **sporta objektu nomas tirgū** (tenisa, skvoša, volejbola un florbola laukumi, u.c.), kas piedāvā savus pakalpojumus ne tikai saviem biedriem, bet arī trešajām personām, **ir trīs kategorijas konkurentu:** a) privātie uzņēmumi, b) sporta asociācijas, un c) valsts un pašvaldības, **subsīdijas**, ciktāl tās ir attiecībā uz organizāciju saimniecisko darbību, **ir valsts atbalsts.**

- EK lēmums SA.31722 (2011) - *Supporting the Hungarian sport sector via tax benefit scheme.* Lai mudinātu komercuzņēmumiem novirzīt papildu līdzekļus sporta nozares attīstībai (jaunās paaudzes apmācībām, personāla izmaksām, lai izveidotu vai modernizētu sporta infrastruktūru), Ungārijā izstrādāja atbalsta shēmu, kur tiešie **atbalsta saņēmēji būs piecu populārāko komandu sporta veidu (futbola, basketbola, hokeja, ūdens polo, un handbola) Ungārijā sporta apvienības, kuru biedri ir profesionālie sporta klubi.**

EK: **uz šādām organizācijām ir attiecināms "uzņēmuma" jēdziens un piešķirtais atbalsts ir valsts atbalsts.**

- EST 2008. gada 1. jūlija spriedums *MOTOE, C-49/07.* Lietā tiek skatīts jautājums, vai **automobiļu biedrība, kam nav peļņas gūšanas rakstura "ELPA"**, kura Grieķijā pārstāv Starptautisko Motosporta federāciju un kurai ir ekskluzīvas tiesības dot piekrišanu pasākumiem motosporta jomā, proti, ņemt dalību administratīvo lēmumu pieņemšanā, un kas paralēli veic tādu saimniecisko darbību kā reklāma, apdrošināšana, sponsorēšanas līgumu noslēgšana un balvu finansēšana, **ir kvalificējama kā "uzņēmums"?**
EST: **Uz šādu biedrību attiecībā uz tās saimniecisko darbību ir attiecināms "uzņēmuma" jēdziens.**

- EST 1980. gada 29. oktobra spriedums *Van Landewyck*, apvienotajās lietās no 209/78 līdz 215/78 un 218/78. Lietā, cita starpā, vairumtirgotāju un mazumtirgotāju asociācija iebilst pret EK pieeju **attiecināt (LESD) minētos uzņēmumu konkurences ierobežojošos noteikumus uz asociāciju, kas ir bezpeļņas organizācija.**

EST: Tā kā asociācija **darbojas uzņēmumu interesēs, uz to ir attiecināmi tie paši noteikumi, kas uz tās biedriem, proti, vērtējot to kā uzņēmumu.**